

12. Végre egyes zöldsárga, fémfényű szemcsék a góreső alatt nézve tűntek fel jól, s ezek pyritnek találtattak.

Ha a Maros porondjának ásványtartalmát a híres oláhpiani aranytartalmú porondéval összehasonlítjuk, azt találjuk, hogy a kettő között oly tetemes eltérések vannak, miszerint már ebből is bizonyosnak vehető, hogy Oláhpíán vidékén nem a Maros által hozott kavics és porond ülepedett le a diluviumban, hanem csakis a déli havasoknak törmeléke, melyet az azokból lefolyó kisebb nagyobb patakok hoztak le onnan.

Az oláhpíáni porond ugyanis az aranyon kívül a következő ásványokat tartalmazza, melyeket a Marosban nem sikerült kimutatni: turmalin, titánvas, rutil, anthracit, asphalt, termés vas, ólom, réz, platina, partschit, sapphyr (?), pleonast, kyanit, spinell, olivin, monacit; míg ellenben nem tartalmazza a Maros porondjára nézve jellemző vulkáni amphibolt és augitot; közösen tartalmazzák a sok gránátot, különféle quartzfajtákat, magnetitet, rostos-rudas amphibolfajtákat és a pyritet.

Közli Dr. Koch.

5. Jegyzetek Erdély nehány új előfordulása ásványáról. A múlt szünetidőben N.-Enyedről Herepey Károly volt tanár urtól több, eddigelé ismeretlen erdélyi ásványelőfordulásokból kis darabkákat hozva, ezeknek meghatározásával a múlt félévi tanárképzési gyakorlatokon **Székelly Bendeguz** tanárjelölt urat biztam volt meg; melynek eredményei egészen rövidre vonva itt következnek:

a) Th. Szt.-György vidékéről, az Ordas hegyről egy vöröses-barna, zöld pettyes vaskos ásvány vizsgáltatván meg, amaz vaskos Cupritnak, utóbbi pettyek pedig az ennek átalakulásából keletkezett malachitnak találtattak.

b) A Csáklyai határnak azon helyéről, a Csáklyakő mészfalához közel, hol pár évvel ezelőtt igen érdekes praehistoriai tárgyak fedeztetek fel, kaptam Herepey tanár urtól egy vaskos ércdarabot, mely cuprit+malachit+azurit keverékének bizonyodott s melyről valószínű, hogy a Csáklyakő alján letelepedett ősember előfordulását ismerve a bronzolvasztáshoz felhasználta volt, mivel ezen ércdarabok a praehistoriai tárgyak helyén fordultak elő.

c) Felső Vácza mellett Szokodól nevű hegyről egy darab ásványkeverék vizsgáltatott meg, mely első tekintetre a contactképződés benyomását teszi reánk. Loupéval nézve uralkodó barnássárga grossulár

(mésztim-gránát) szemcsék, s az üregekben itt-ott ∞ O kristálykák, ezizöld pistazit-foltok és szürkésfehér, sósavval élénken pezsgő calcit-szemcsék keverékének látszik. A csiszolat áll sokszögletű, többé-kevésbé gömbölyded, néha világosan hatszögű, gyengén sárgás kristálmetszetek halmazából, melyek áttetszők s keresztezett nikolok közt minden állásban sötétek, tehát apolárok s így csakugyan a gránáthoz tartoznak. E mellett itt-ott gyengén sárgás, átlátszó szabálytalan szemcsék halmaza mutatkozik, melyek egy nikollal gyenge dichroismust, keresztbe állított nikolok közt pedig elég élénk interferenzszíneket tüntetnek fel; tehát a pistazit viselkedésével birnak. A gázlángban ily csizzöld szemcse, melyről sósavval a hozzátapadó calcit eltávolítva lett, kissé földuzzadva barna salakká olvadt, a mi szintén a pistazitre utal. Ezen két ásványnak szemcséi közt a közök nagyrészt calcittal, de kisebbrészt plagioklasnak hosszukó táblás vagy léczalakú ikersávós kristályaival vannak kitöltve. Ezek többnyire átalakuló félben vannak: fehérsárgás pettyek és foltok láthatók víztiszta alapanyagában, melyek egészen azonos viselkedésűek e fennevezett pistazit-halmazokkal s így világos, hogy a pistazit a plagioklas átalakulásából keletkezett.

A csiszolat egyes helyein sötétbarna foltok mutatkoznak, melyeknek magva itt-ott fémfényű csillámlást, sőt O körvonalokat is föltüntet, s így mások nem lehetnek, mint magnetit kristálykák, melyek mállásnak indulnak. Ha sósavval etetjük a csiszolatot, az az egész calcitot föloldja s így a többi ásványok csaknem elkülönített szemcsékben maradnak vissza.

Ezen contact-ásvány keverék ennélfogva = grossular + plagioklas + pistazit + calcit + magnetit, s valószínű, hogy az valamely zöldkőnek, — diorit v. diabas — mely kőzetek Vácza vidékén előfordulnak, mészkő behatása következtében történt átalakulási terménye, hogy tehát mészkő- és zöldkő határán fordulhat elő mint érintkezési ásványöv.

Közli Dr. Koch.